

გაუმაჯგოს თავისუფალ ხელოვნებას
თავისუფალ საქართველოში

გაუმაჯგოს საქართველოს
დემოკრატიულ რესპუბლიკას

„თეატრი და ცხოვრება“

წლიურად 50 მან., ნახევარ წლით 30 მან. თითო ნომერი—5 მან. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში, ბაზრის ქ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. თბილისი, რედ. „თეატრი და ცხოვრება“ იოსებ იმედაშვილი.
ტ ე ლ ე ფ ლ ნ ი № 86

1919 წ. № 13 კვირა გიორგიობისთვის 30

ფასი 5 მან.

წლიწადი მეშვიდე გამოცემის

მიიღება 1920 წ. სვლის მოწერა. წლიურად 50 მ.

არც მარჯვნივ არც მარცხნივ—აი ჩვენი სწორი გზა სოციალიზმისკენ!
ესკიზი ნოე ჟორდანიას მოხსენებიდან სახალხო გვარდიის ყრილობაზე. ნახ. ს. შაქსი

5-5810

სელომერწყნე

სელომერწყნე

„გველსა ხერვლით აღმოიყვანს ენა ტპბილად მოუბარო,“ ვგასწავლა შოთამამ, მაგრამ ჩვენც ეს მცნება დავივიწყეთ და დღესაც უხეში ძალ თევშასინძლეს ბით ხალხს.

თვით ხალხივე თხოულობს მაგარ მუშტს,—

მხოლოდ მაშინ გეთაყუნება როცა შენში ძალია ხედავს, —მიწი შეიქმს სიყვარულსო.

მაგრამ აივითი განა შორ მანძილს გავივლით? ბარდა ამის, ნუ თუ მხოლოდ მუშტის ძალას უნდა ეყრდნობოდეს თავისუფალი ხალხი?!

პირიქით საჭიროა ძალა ზნეობრივი, ტპბილი სიტყვა, სათუთი მოპყრობა, ერის სულის განსაბერება, საყუთარი რწმენის განმტკიცება!

რითი შეიძლება ეს? —კულტურული მუშაობით, განსაკუთრებით ხელოვნების აყვავებით.

ჩვენი მიყრუებული დაბასოფლები დღეს რომ უმეტეს შემთხვევაში სწორედ იმ გაიძვირების ნებასურვილს ემსახურება, რომელთა იდუმალი მიზანი ამავე ხალხის დაღუპვაა, ამას ვერა გრძნობს...

და ვერა გრძნობს იმიტომ რომ იგი ვერ გონება ბნელია, სულით ურწმუნო, გულთ უნდა...

თავისუფალი სამშობლო კი ასეთი ბრმა მოქალაქეებით ვერ იბეღნიერებს.

ჩვენც ერის, ხალხი თავისუფალი უნდა იყოს არა მხოლოდ გარეგნულად, სხეულტებრივად, არამედ შინაგნობითაც, სულიერად.

ყველას მოეხსენება, დღემდე ჩვენს სოფელზე თითქმის არავინ ზრუნავდა. სიბნელეში ჩაფლული სოფელი დღესაც ჯოჯოხეთურ პირობებშია: უკილობა პატრესაცემდე ვაჟკაცობად არის მიჩნეული თითოეული გლეხთაგანი თითქმის ხელოდ იმას ფიქრობს როგორ ამოპხუთოს სული მფორეს, ბევრგან ვერც კი შეუგნიათ სამშობლოს თავისუფლების ფასი, დემოკრატიულ წყობილების ღირებულება... მხოლოდ ნივთიერი მოთხოვნილების ჟინი პბატრონობს, სული მისი მკვდარია, აქამე, ასვი, ჩააცვი, —სხვას არას გთხოვს.

ამიტომაც მოელის პურისთვის დენიკონს, ხარჯების აცალგებისთვის —ბალშევიკებს... მასში აღარ არის მალაი გრძნობა; სიყვარული აღამაინათ, კაცთმოყვარეობა...

და ყოველივე ეს იმიტომ, რომ ძველი ხელოვნება სიკაპარ იგავ არაკთა სხიბთ, რომელიც მის სულს ასაზრდოებდა, მიყუნდა, ახალი ხელოვნება თეატრი და მუსიკა —მისთვის მიუწოდებელი შექნა, სკოლა ან არა აქვს, ანუ უკუღმართი.

და ასეთ მიზეზს თვისი შედეგაც მოყვა. სასწრაფო ყურადღება უნდა მიექცეს წესიერს და ხალხის ნივთიერ სულიერ მოთხოვნილებასთან შეფერავულ სკოლების გაბრავლებასთან ერთად ხალხში ხელოვნების გავრცელებასაც — იდეურ წარმოდგენა — სადამოების დადგმას უპარტო სახელმწიფებრივ შინაარსის საუბრების მართვას, სივთიერ ოჯახურ ცხოვრების შესახებ მე ნიერულ დარბევას, საყუთარი მიწაწყლის მფარველ სამშობლოს იდეის გავღვიძებას.

მოკლედ: ჩვენს ხალხს უნდა მივუდგეთ ტპბილის ვნით, თბილი გულით, განუხსაზღვრელი სიყვარულით, ჩაეხედოთ საყუთარ ცხოვრების სარკეში, ვუჩვენოთ საყუთარი სულის ვით რებანი, რომაშიც უმზოდესი გრძნობ ნი აღიძრას, მიწიერ არსებობილად აშაუდდეს, გავრთიანდეს, და მით შეიქნას ერთი ძლიერი ქართული ერი!..

ეს კი შეუძლიან არა მხოლოდ ხეშტსადა ყუმბარას არამე ხელოვნებას...

დაე, ჩვენმა ხელოვნამსათობებმა და ერის სულიერმა მსკვეურებმა აქეთ მიმართონ თვისი ყურადღება: აქ სემკაული ფრიად ბევრია, მუშაკი მკირედ.

იოსებ იმედაშვილი

სეკენის მძევი

ენკენისთვეში სული მარად წარსულს მისტირის, ვაჟკალი ვამი ყმაწვილობის კვლავ მენანება; მაგრამ საწუთრო ფურს არ უდებებს ამ გვაჩხა ჩივილს და საფლავიკენ ყვილას ცოვად მიელოლება.

ვიცი გაიბრებს უმნიშვნელო ბევრი დრია ვამი, ჩემს წარსულ დღეებს მეგობრები მოიგონებენ; შემდეგ ისინიც ვაჟკებთან ვით ტრფობის წამი, ვიღრე ქვეყნის ვალს სამუდამოდ მოიშორებენ.

ო, რა ძნელია უმდეროდე ამოვება; მე ყველას ვეშურ ვით გაცრეკილ მიმავლ ღრუბელს... შევი არშია ვარს უღლია საწუთროებას და ჯოჯოხეთის ცეცხლის აღი ქავივით ურბენს!

ლილი ნალიძე

რუსეთის უკანასკნელ ამახების გამო ლ. ანდრეევი აპირებდა სამუდამოდ ამერიკაში გადასახლებას, მ. გრამ. . . უმცროვ გარდაიცვალა.

ლილი ანდრეევი, ეს „ცრუ ღმერთების“ მებრძოლი, იყო უკანასკნელთაგანი წარმომადგენელი რეალობის მიმართულების რუსეთის ლიტერატურაში და ერთი დამაარსებელთაგანიც სიმბოლიზმისა... მან თავის უდიდეს ნაწარმოებში ჩაქალ საზოგადოებაში ის პესიმონი, რომელიც მოჰყვა 1905 წ. მოძრაობის დამარცხებას, მხოლოდ პროგრესის სიმბოლიური კითხვის ნიშანი დაუქვა... როგორც ლევ ტოლსტოის დასკირდა გაწითლება განათლებულ ქვეყნის წინაშე თავის ბნელ ხალხის და ბიუროკრატის გულისთვის, ისევე მოუვიდა ანდრეევსაც... ოღონდ მას შეერტვა შეზღუდული რევოლიუციონერებისა. ანდრეევი გარდაიცვალა... „ცრუ ღმერთები“-კი კვლავ მდებარე.

წერილი სპეციალისტს.

1. შეუძლებელია არ აღინიშნოს ის დიდი ღვაწლი, რომელიც დასო კომპერატოვა კავშირის გამგებამ ჩვენი ეროვნული ხელოვნების აღორძინებას: მან ჰქმნა ის, რაც ზენმა მოაგრობადაც კი ვერ შესძლო ხელოვნების დარგში.

კავლას ისტორიული კონცერტი წარსულ თვის სახ. სახლში და ღრამ. სტუდიის წარმომადგენელი მარგენბელია, რომ კავ. ზენს უქმნა არ ჩაუვლია. მადლობის ღირსნი არიან კომპერ. კავშირის გამგებობის წევრნი იმ შთაგონებისათვის, იმ რწმენისათვის, რომ ხელოვნება ერთად ერთი ძალა ხალხის კულტურულ აღორძინებისა, და ხელოვნებით აღზარდი ხალხს გერაგითარი მილიტარისტული ძალა ვერ დასცემს მორალურად.

პატივცემულ გამგებობას არ დასკირდა თავსატეხი კრებების მართვა, ჩვენი ხელოვნების კრიზისის გამოსარკვევად არც რწმუნება ზოგაერთ პუბლიცისტების, რომელიც კომპერატოვა კავშირის პრესაში ურჩევნად დაეწებებინათ ზრუნვა ხელოვნებისათვის და შედგამოდნენ „თავიანთ საქმეს“...

მან გაწავლა ხელოვნების დროში და ჩვენ საცდურიის მთავრ, ვაშას შეგახიბო.

2. ჩვენი ახალუზა მწერლები გვიწყურებინან, ქართული საზოგადოება ჩვენში გულცილბას იჩენსო.

იმ დროს როდესაც ჩვენი სამშობლოს აღორძინება გვიხალბოვდება და ჩვენი ხალხი მოითხოვს რუსთველია ქანარის აღსრულებას, ჩვენი ახალგაზა მწერლები ნეტარების ღვინით ვაგისო კიბით ხელში გიჭერად დატყვევებენ ღამაჲ ქალის სხეულის გარშემო და მუნდრუეს უწყვეტ... დავიწყებია: იდეა, სამშობლო, ხალხი, ბუნების სიმშენიერე. მათი შემოკლებდა: გრამო. ბების ცეკვა, სქეობრევი სიყვარული, ცხოვრების არაფრად კვევა და სხვა.

და განა ამის შემდეგ მათი საცდური ღირსია ყურადღების?

სვ. წერეთელი

ქაან გიქნე!

ბაძოლის ველზე ვიყავი, თუმცა არ ვახლოთ მეშრნილი; სიხბალე სლოარეში არ მყოლია მე ტოლი!

თუ გავიდი ვეღადა მხოლოდ სჯიბელიადა, ავესო, მოგსულიყავ სახლში ისევ ხელიადა.

ცოცხლებს რას წაიარამედი; არ მრცხენოდა მკვდრებისა, თუ დამცლოდა ვიკოლი ყალიდ ჯიბეებისა!

მაგარ დ იწყე ომი, ატყდა ფოფის გრილი, ექეტეს წარბაზსებმა ტყეების გაჯეტო წრილია,

გავარდნენ ყუმბარები, შეარყაეს მთა-ველი; სიბეჭეე დამეშართა, ვაგედო ცრად-მტკეველი.

ქისასით მოკეტულს ამევიარა ცახცახი, მიწას ისე დავეცვდი, როგორც დამალი კვახი.

მკვდრები და ჯიბეები აღარ მაგონდებოდა; ჩემს იქით, მოშორებით ყუმბარა რამ ტყეობტადა.

როდი მენდილვებოდა, თუ იქ მია მიკვიებოდა, მხოლოდ იმას ვნატობოდი როდს დამამეტობადა.

დამაგდა როგორც იყო და რომ არ ვსთქვა ტყუილი ისე გამოვივა? ე როგორც კატის სრული. *)

მოვბოდი მარტოდ მარტო, გულზე ტეცული მიკ და, სამშობლო და ქეყანა ფებებეტე არ მეილა!...

ჯან ბიკო, ვიფხვიმევ, დღეს სეცოცხლე შენია! ვეჯაკცი შენ ყოფილხარ, რომ თქმისაც არ გრცხენია!

დაგრჩენია მხოლოდ იქ ჯიბის ხელოთთამებო... ღმერამ არ დაულოოს ჩვენს მტერს შენისთანები!...

შო მღვიმელი

*) ცინლი.

შაქრა საფაროვი

ვისაც ქართულ თეატრის ისტორია შეუწავლია, აქციონებდა დადასტურა იმ ჩემ მოღვაწე, რომელთაც მთელი თავისი სიცოცხლე შესწირის სამშობლო სენას, ამ მოღვაწეთა გვჯერს გუთუნის შაქრა საფაროვიც, რომელიც მწეწ. ემსახურება ქართულ სენას. ბობინსკი, ძუნჭი და სხ. აი მისი თოვლი. ცნობილია განსაკუთრებით პროფინკიანო. რომელიც თბილისშია ცნობილი მონაწილეობდა დრ. სახ. დასში, დაუღალავ მოღვაწეობს სახალხო თეატრში, როგორც მსახიობი და რეჟისორი. იმედია ქართველი საზოგადოება არ დაიფიქვებს შაქრას დაუღალავ სასცენო შრომას და ღირსეულად დააფასებს.

ქართლ-იმერელი.

განახლებული სიცოცხლე

(რომანი. გაგრძელება. იხ № 12)

გენ. წულუკიძეთან ლპარაკის გათავების შემდეგ ს. მდივანი სიმბებს მიუბრუნდა და უთხრა:

—აი, მოვალეობა, თქვენს ადრით გავიწყობი, რა ინსტრუქციებიც მივიცი ჩვენს ვეფხვს. ეგ არ ეს-ერის. მაგრამ მეორე მხრის სპორა, ამბობულ გლეხების დაწყნარებაც რომ უფრო სანაწარმო ამბები არ მხდეს. ამიტომ ვფიქრობ თქვენ შორის რაღონიმი პირი ამიორიერთი და მათთან მოსალაპარაკებლად წარგზავნით ამ განცხადებამ თითქო ცივი წყლი გადასხა სომხები: თუქცა მათ შორის იყვენ ერთ სიმბეთის გარედაც ცნობილი საზოგადო, სამწერლო და პარტული მოღვაწეობი, მაგრამ არც ერთმა არ იცისრა გულგებთან მოსალაპარაკებლად მისკლა: დაწნაკითუთისის გავლენათ წყვეთ შაქრათ სხვადასხვა საბაბით უარი სიქცეს —ჩვენ არ შეგვიძლიან აჯანყებულ გლეხებთან მოლაპარაკება, ხოლო გულსი თითოეული მათგანი ერთს ღიქრობდა: „როგორ! ჩვენთან ავიგზავნებულ ცეცხლს ჩვენვე დავასხათ წყალიო?“

სამაგიეროდ ს. მდივანის პრმა ზოგიერთ უპარტიო გლეხებში თანაგრძნობა ჰქონდა.

—აი, კურთხეულიც იყო შენი მშობლის ხელება, —წამოიმახა ერთმა სომეხმა გლეხმა —თქვენ რომ ერთი გამობრძანდით, ანუ კაცი გავაზღვრეთ და ტყბილი სიტყვა უთხრათ გლეხებს, იცით რა მოხდებოდა! ვინაღაც მემუდართი ვავახებო ურევინ საქმეს, თორემ დეურთია მოწამებ ქართველსა და სომეხს შორის სომარია არაფრითა... განა როცა მძები იყებოდნ, მათი არა აქვთ სადაღო? მაგრამ მორიგებით ათავებენ საქმეს... ოღონდ თქვენ მოდიით, ან დღევანტი გავხაზენით და სომეხ გლეხები დიდს სიამოვნებით მიგლბენ...

ამ გლეხის სიტყვა სომეხ მოწინავეებს არ ეკიამონათ: ერთმა ჩოხის კალთას ჩამოსწია კიდეც, უკანა რიგზე გაიყვანა და ჩუმად, დამუქებით ჩასწორებულა:

—ერთს თათი, განა ენა იმერტ განია, რაც სულელმა მკეპო გიჭურჭრულს, ყოველივე ამიამარნატლო? შენ ვინა გიბოხავს ჭეჭვის ბედს... გასწი. დაკარგე... მიუხედავდ ამისა, მოგაწევი გლეხებთან მაინც წავიდა დღევანტა სომეხის სახალხო პარტიის წევრთა მ. ნ. ათაბეგიანის, ი. ი. პაპაჯანიანის და ერთი უპარ-

ტიო უცნობი კაცისაგან შემდგარი. მაგრამ ამით, გლეხებმა, ამჯანყებულთა ნიშნით კინაღამ ქვე დაუშინეს: გაგზორადით თორემ თქვენც ქართველებს მიგაყოლებოთ.

—ნუ თუ ყოველივეს, რასაც მთელი ჩემი შეგნებული სიცოცხლე შეგსტრფოდი და რასაც ვერგანში საქმით ვახორციელედი, ერთს დღეს უნდა დაიღუპა —წარმოსთქვა ს. მდივანმა და ისევ ყურკლისისკენ გასწია სომეხთა სარდლობა.სათან უმთავრესად ჰდროსთან გამოსალაპარაკებლად, —ეგება როგორმე ავიცილოთ სისხლის დღვა. ყაროსლის რომ ჩამოვიდა, აქ შეგება უსუნლიარის გლეხთა ხამს ჩრმუნებულს მასწავლებელ სარქიას თანახმობით, რომლებიც სომხეთის უკრის მთა ვარსარადებით ჩამოსულიყვენ ვითარების ასახსნელად.

—ქართველმა უკრებმა სისხლი გავიჭრეს, დღე ერთი იყო, ჩვენი უღლების დარბევევა ათსი, —სარქისა მასწავლებელმა. ამიტომ იყო, რომ გლეხებმა იარაღს მოაკიდეს ხელი. საქართველოს რესპუბლიკის წინააღმდეგი არავინი გვაქვს, ყოველივე შევიღობიანად ვათავებდებ, თუ რესპუბლიკის მთავრობა აჯანყებულ გლეხობას არ დასჯის...

—დემრომეც ვიგველის, ძვირფასა მამო, მიუგო გახარებულმა ს. მდივანმა სარქისა მასწავლებლს: მიწენეთ გლეხობა, რომ საქვის ვითარება აუხსნას, —და ს. მდივანს თავისი სიტყვის ძლიერება სწამდა, —სინი დაინახვენ, რომ ჩვენი მთავრობა არა თუ აჯანყებულ გლეხებს დასჯის. პირიქით: დასჯის მხოლოდ იმ მოსხლელებს, რომლებმაც მასწავლო გლეხები შეაწყვეს და მოთმინებლად გამოიყენეს. გარდა ამის ვინოვით, ხელი შემიწყობთ, რომ სანაინით თბილისს წავიდე, რათა ყოველივე თქვენი გასაქორი მთავრობას მოვასწინო...

—ოღონდ თქვენ იკითხო ამ დავისგანის ჩაქრობა და ვინ იქნება ის იღვა არ დადგემარო! —მიუგო სარქის მასწავლებელს. და ს. მდივანიც დაჩემუნებულ იყო, რომ ხსენებული გლეხები მალე თბილისისკენ გახსნა დასწინდენ, მაგრამ ოღონდმა უკანა ჩაუბრა: სომეხები მასწავლებლიანდა ისე გაქვენ ვით მარზანდელი გლეხები —ნუ თუ შეიძლება? —გულმანკური ს. მდივანი სადამინანუ შეშინებო ა. ა. აღარმანანს...

—ეგ, თქვენც დაიჯერეთ რაღა-მიუღო ა. ა. აღარმანანმა ოპოტიო კილოთი: ეგ ვინ არის, გულგებმა მავის სიტყვავე ითამაშონ. გლეხებმა თავი არაშეეს, აღარც მორჩილება ესმით, არც დარბევა და თავის ბედს თითონ სწყევლავენ.

ს. მდივანი მიხვდა, რომ „ამოვიღებო“ და მთადან ეჭვი ეპარებოდა სომეხთა გულწრფელობას. თავისედა ირასა, რომ იმდენად ქართველი უკრები არ იყვნენ დაწნაშვენი, რამდენადც სომხების მოჯანყებულ-მეგრების და მაინც არა ტყდებოდნენ. რაკი ექვდა არაფერი გამოვიდარა, ს. მდივანი ტელფინით „ძვირფას მკგობარს“ ჰრდის ვამოვლასარაკა.

—ძვირფასო ჰდრო, თორემ უსუნლიარში სულ სხენიარად ყოფილა საქმე, ვიდრე თქვენ დამოსრფოეთ: აქ ქართველი უკრები არ უსუნლიარებ არამედ ვილცას აუჯანყებია სომეხ გლეხები. ამიტომ ვთხებ, მიილა ზომები, სანაინუ ვავიარო, რომ დროით შევასრულო ის გარდაწყვეტილობა, რაზედაც ჩვენ მოვილაპარაკეთ.

ჰდროს უღვა შეშეში ჩაიკინა, თან ზაზრულად გაიფიქრა, ანუ მოვარდო ბატრჯიანი! —ამ მერე მიუგო:

—ძვირფასო სიმონ ბატრჯიანი! ყოველ მიზეზს თავის შედეგი აქვს: საქარია საქართველოს მთავრობამ მოაშროს გენერელი წულუკიძე და აგრეთვე სანაინიდან გაიყვანოს თავისი უკრები.

—როგორც? —გ ხომ საქართველოს შინაურ საქმეებში ჩარბებას ნიშნავს.

—ასეთია ნება და სურვილი ჩემი მთავრობისა (დასასრული შემდეგ მომერში)

ლეონარდო და ვინჩი ავტოპორტრეტი
 (გარდაცვალებიდან 400 წლ. შესრულების გამო)

იტალიელი მწერალნი. ინჟინერი, ფილოსოფოსი, მუსიკოსი, მოქანდაკე, ბუნებისმეტყველი, მათემატიკოსი... ხელოვნებაში არ დარჩა არც ერთი დარგი რომ მის ნიჭს არ გამოებრწყინოს. განსაკუთრებით კი ხატვრულმა შემოქმედებამ უკვლავყო იგი. სხოვრების სილამაზე მან ცოცხლად გადიტანა ტილოზე. სამხატვრო ხელოვნება უმაღლეს წერტილამდის აიყვანა. მის გავლენით გაფართოვდა ნიჭი რაფაელის, ლუინის და სხ. დღევანდელ ხელოვნებას წგრვეის ხანაში მარად მოსაგონებელია მისი სახელი.

მისი რელი

ზღვა ჰდელს, ზღვა ჰქუეს, ზღვა ბობოქრაბს, ზღვა საშინლად იმუქრება;
 ტალღა მისგან განტყორცნი, ვაი იმას ვისაც ჰხედება:
 უმაღ ჰვესანელს ჩაიტაცებს, გინდვედროს შებრალებ, —
 იგი შინც არ დაინდობს, — აუეთია მისი მცნება!..
 მე ზღვის გალმა სატროფო მელის, არ შევეუბრდ არ იქნება;
 აქ ვით გაველო სხივი მისი ზღვის გაღმიდან მეტყობტება;

გული ჩემი მიიზიდა, მასთან შეყრაც მენატრება, —
 აი რისთვინ ვეღარ მაპართობს ზღვის მრისხანე მუქარება!
 ეჭ, მამ შევალ ბელი ჩემი თუ გამწირავს გამიწყრება!
 მეც იმათებრ დაიღუპო, ჩემზე წინად ვინც ზაება;
 მაინც ხომ არ გამკიცხავენ: ლახარია, შიშობს, კრთება
 და ვერ ჰხედავს წასვლას იქით, სადაც სატროფო ვგულებანი.
 გ. მირინაშვილი.

ფ უ რ ც ლ ე ბ ი

(ქართული თეატრის კრიზისი.)

წერილი პირველი.

კაცობრიობის განვითარების პროცესში, ხელოვნებას დიდი მომხედველობა აქვს: იგი თავისი მრავალ დარკვით ადამიანის აზროვნების და სულიერ მოძრაობის დადისერინგებულებას უზღვევს. აუთენტური მთავარი მოთხოვნა იქნება სიტყვად და სხვად, კაცობრიობის ყოველ მოთხოვნას ვადაპტუბუდებს, გამჭვირვებებს და ისევე მათ წარმომართებს დაუმრუხებს, რომ იკრძალოს ადამიანს თავისი შემოქმედების წარმტყვი მიჭვეხარება.

როგორც ცხელი ადგილზე ირადიუმის, ისე ხალხს ბუფს უკაწრავს და სულს უმოთხოვს ცხადების უფუდმართობას. დიდიუბაში შექმნიან წარმტყვი სხე მისცა მსოფლიო სეუდას და საიდუმლოებით სასესე აუთონა არ უთონა? მომხმედელო სურათებით მამედეტის სახით კაცობრიობას დასხევა. სედელო მთვრულმა ადამიანმა იმთავს სულის დასურდნობა. და ასე უოველა დარკვი ხელოვნების სიციტბუდს აკუშინებს და სიყვადლას საშამრებას ავიწყებს ადამიანს.

თეატრი ხშირად ისტაძრია, რომლის სარკველოდან უფლავს ადამიანს ტასკანად ისმის იმ ხარისხში, თავისი ბეკრთა რომ გუხხდლებს, როგორც წარსულს, ისე გარკვეულ ტონს გუხხდლებს აწმითში და წარმტყვი ფერადებით გვიშლის შერბამის საშობლოდურ სხეებს. ეს ტაძრია ხეყნი მთავლიერ ხტებების საშინელი უნეკეუბა სახით გვიდასს თვალწინ. ხეყნი ქართული თეატრი არა თუ მისი დანიდა სხობა, არამედ საშელოდებ ვერ დაფუყნებ, ჩეყნიმა ძალიან ხმარად ისმის დაზარია ქართულ თეატრის კრიზისში, ზოჯირ ამის წინაღობეკვა და აღმოძინების ხანას ხედავს. ეს თრი აზრი ხეყნიმა ისეთს ბუნდოვან სახეს ატარებს, რომ ჟურ კადვე კანოურვევლად უნდა ჩათვალდოს, რომელიც მართალია. ამ კათისეის სრული ახსნა შე არ მამებს აზრით, რადგანაც ეს დიდა დროს მოითხოვს, გუკრეთი მხნდა ჩემა აზრი გამთოეჭვა.

უპირველეს ყოვლისას უნდა აღინიშნოს, რომ ეველად ერში აღმოძინებო—ტენიოთარება სომხალური ტრეხით ვაიმელება მამინ, როცა ერია, როგორც სოციალური ორგანიზმი, დამოუკიდებელია, თავისუფალია, ახეთს დროს ერის ყოველი ფუნქციონა სიციტბუდს ითებს და სრულქმნილი ბეყია. მკვრამ ასეეთი ბედნიერება თანამედროვე კავიტადობის ხანაში რომელიმე ერს ძვირად ზოესსრება. დღეს ქართული ერია მთავრტყურად თავისუფალია, თაყის ბატონი მატრონი მკვრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ დღეს ჩეყნი შეეგეძლია დღეყნით სრულ განვითარების ტახე. რამდენათაც მრავალყოლია იყო ჩეყნი მოხურის ცხმეოყრება, იმდენად გუქრინდებო მრავალი წლის განმავლობაში შეეყნით ახალი ერია ჩეყნი ტახახლებული სიციტბუდისა. არის კადვე ერთი გარემოებაც. შეიძლება რომელიმე ხალხი დაშინეყ-

ბულ ხანაში იმყოფებოდეს, მკვრამ მისი დიტრატურული შემოქმედების მახეც ფართოვებულობა. ამ უკანსხეული მოყვარენის დახმარებულთა თათქმის ეველად ერის და სხედეწყობის ისტორიაა.

მთხედ ვთ იმას რომ რუსეთის ცირახში სხად აზრების დიხემა აწეყნებუდა; მამეე ტახეყა წყვლებში რუსეთს მისცა ისეთი ტიტახეყია, როგორც არანდ. ტომისტო, მ. გორაკი, დოსტოვეჟი და სხვა მრავალი. ამ მრავალთა შუგულის მრავალია არანდ იმისი, რომ ძლიერი ნებისყოფა შემოქმედების იქნა—კი იმისი თაყის სადეც ტრინიანის მამე ხელები ეველად ერის ჩამოეჭვა.

ქართული ერია მთხედვად იმას, რომ იგი თათქმის ეველად ერზე მტრს დაწეყნის იტრინდა, როგორც დამოკიდებულია. მისი აზრებუდა ვამთყინა ლატურტყურული შემოქმედება.

აქ არ შეედეგები ჩეყნი ერის ლიტრატურულ შემოქმედებას განხილვას უშორეს დროდაღნი, გუკრეთი მთავახსენებლის მხოლოდ იმ მთხედვად სეყნებურს, როცა ჩეყნიმა ერმა ფეხი შეტედა ტეკრინი-ბედელების ტახე ამ დროს ჩეყნის ცხოვრებას და აზროვნებას ახალი ერია შეიყმინა. და ეს ახელი ერია ჩემა აზრით, იყეყნა იმ დროდაღნი, როცა ჩეყნიმა ერმა ბრინთა ეველად ერის დაშინდა და მისი ხანას—კავიტადობის შემოქმედა. აქედან იყეყნა სული ახალი მთავრტყურ-სოციალურა და ფსიხოლოგური ხანასხეყით და რამდენათაც ეს ახელი ეთამე ჩეყნი ცხოვრებისა ქართულმა მხტურულმა დიტრატურამ, კრეთი დროდაღნი მთხედვად ვერ დასტა, იმდენად ჩეყნია თეატრის გრახსის ცხოვრებუდა იყედას იყეყნა.

ეველასთაყის ამკრახ ის რომ კაცობრიობის სიციტბურ განხეითარება დაწეყნებულია მთხედვად ყოველი მრამტყული ხანდაღნი დღედაღნი ერთეყრთა იტრინით არ ვითარდებო. ჩეყნი ვეცათ კომიუნის ხანა, ბარბროსულია, მხნური, ეველად ეველად და უკანასკნელად ამ შეყნებულებო მრამტყუნი მთავოყენა თახმედროვე კავიტადობის ხანაში. განვითარების ამ ისტორიულ ტრეხების აქვს თაყის დროდაღნი დიდა უნამეყნელოყენა დეტალურა მხარეყნა—ისტორიული მთმეტყედი—რომელშიც ისახება შესთფერი ფიციხოლოგური ტაწყოობადობა.

და სრული მოძრაობის დელომეყნა როგორც ზეყით ვთქვა, არასი ხელოვნების თაყისა ეველად დროცოთ. ამ შემთხვევაში და რამდენათაც დიდა დროცო აქვს მინეყნებუდა. როცა სტეხანე ვხედეყნი რომეყნების ან საშემრქმეთის ცხოვრებიდან ადგილს, ხელოვნებურად დეყნის, დროდაღნი ან ტრეკედას, აქ ჩეყნი მარტო მესის გვიარდა იტრინეხეხე ყვანს კი არ ვეყნებობათ, არამედ თვალწინ გვეყნება ჩეყნიკან არ ხახელი უოველი ხანის მთხევი ცხოვრება. ხერონის ტრინილოგია მისის ტენლობით ჩეყნი ცოცხლათ ვხედეყნა, როგორც მატრონის თორეყნა, ისე მონათა განხედეყნებას და ტახეყნის. ვეყნებობთ იმ დროდაღნი მთხედვად და ტრინილოგია, რედეყნის, ქინდეყნის მთავრტყობას და ს. მრავალს. და ასე შე-

სადგებლად, ერთმა ხელფანურთა შექმნილმა ზეისმ ხოლად დაგვანსოვოს რომელამე ვაჟის, ამ ეპოქაში შექმნილ ვანსსადგურ მოძიქტის.

დღეს, სწავლვ მრამას და კამბალე შორის შექმნილი საწყვიდრო სსს ცრხეზაჲ კიდილიათას გარს სოვიადურს და ფუხანოთიკურ ფექტორებს იძლევა, ჩვენ სტენსზე დაკვირვებით შემდგომი ფოადლისხმის დრომდელ დრამებს ტრეკდამებს და კომპიდებს. დაღატი ჩვენთვის ძკარფასია საყურულად მისხინც - კო როცა მის მრავალგურ დაჭერებვართ, ეს ამისთ ასი, რომ ამ ზეისში ამხეტება როგორც ფოადლისხმის ხანის ერთი მხარე - სემშითხლეს სიყვარულის - და მისამდა თავადებისას ისე შიარე მხარე - ესტეტისმისა, რომელად მაყურების სუშიათაშვილი დაჲარ ნაჲს, ეს ზეისა დამათას, ამის გარდა რომ მოკლესა ხსილეთებს, ახასთან თატარისამდა მსაყურულს უტკიავებს. მაკამ ფოადლისხმის ხანა მარტო ამით არ გვანსტურესებს. ჩვენ გუინდა სხვადანსვა მოძიქტება დავინ ხით: ბატონისა და უმადი თოიკეი მხოვად დამოადებულების მოდიონი სურათი შ. ი. სკაროთ იყო და არის ჩვენმა დრამატურკვამ შექმნის სტენსზე ისტორიისა გარდა მხოვად ხანის უშეშობრო და მხტრული სურათისა. თუ ეს არ შექმნა ჩვენს დრამატურკვას, კრიბისა ლადეკური შედგევა თოის ნახედვალისა. და ამ გრახისს წინაშე ჩვენია სასოკადგობა უნებ დავს.

ჩვენი თატრის წინაშე დიდი ხნის ასე დადგა კითხვა: ან სწულად დაქინება ჩვენა ეპოქების კერძოხელ დრამებისად, ან ზარადელურით მასთან შექმნა ქართულ დრამის ორგანიზაციისა. რატკვირვებლისხმის ვერ გავიქნოლით გავლენას, მასთან საკროთად გვლენა შემდეგ ორგანიზაციისადიბოტურ და შეიკოსს. ამ არს ჩვეულებრივ სინტეზის გზაზე ჩვენმა დრამატურკვამ სმინდად მიითაკტდა - და ეს დღემდე ვრძელდება. ქართულმა კრამ ქრომის ფოვადმხროვ მისამს, ზოგ შეითხვევამ მ. ს. და უნებდებოვ უნდა დამორჩალებოდა, რომ არ გავკარქვდით, ავიდით ჩვენა კრამ უხსილეთას ხანა თოიკადლისხმის დღემამ და კამბატალიას შემოკტ. ეს რუქიბონი ევროპამი ჯატარატურამ ფოვადმხროვ განმარტა, გავსდა და სტენსზედც სკამით იქნა დატარებლი. ჩვენმა კი ამ ორო მოკლესის საბედისწერო ჰესლა რამშივილამ გვცნოთ თოიკის, მკსობადებით, და არ შეიძლება მას ქართულობა არ მიკუთონის ქართულ დრამატურკვამში.

მეზობლებით, ატორმა თაყამის კრთკვარი სივანლი მისდა დრამატურკვას, რომ ეს ხანა უნდა ამოქურდულიყო. მაკამ ვურაფერა ვერ დავინსით მის მერე ფოადლაზხმის დამოიბის შემდეგ ჩვენი ცხოვრების ორო მესამედ მდგომარეობა ვაკამბატალიის ზროტქეში გავხვად და ეს ისტორიისი მოიფენა, რომ ფექტურით დაღასტურებულთას ჩვენ ტანვრდული შემთას კლასის ზირველი რეკოლოგიურთა ხაბიკა 1905 წ. ამ დროს მუშიამ კლასში გამათიტანა თავისი ბრძოლის იარაღი და ტაროკრატის წინააღმდეგ რა ამით ერთი სუფარი მოზოტობდა კამბატალი მისი ტრანონობას. მარა ობი-

ქტირმა პირობებმა ეს ცდა დამარცხებით დააბოლოვა.

და ეს მოვლენა, როგორც რუსეთის ცხოვრებაში ისე საქართველოს მშრომელ ხალხისთვის უდიდესი ტრანსპეკტი იყო. ამ უდიდესი მოძიქტის, როგორც სოციალური მხარე ისე ფსიხოლოგიური, რამოდენიმედ შესწლო დაენახებინათ სტენიდან - გედვანშივლის თოიკის „მხვერპლით“ და „გამოყენით“ ი. გედვანშივლიამ ამ პიხეებით ქართულ დრამატურკვას ერთგვარი კონსეკრტი მისცა, მაგრამ, როგორც თოიტი ი. გედვანშივლიამ ისე სხვებმაც ამ დიად მნიშვნოლოვანი მომენტის გაშუქებას გვერდ აუხვევის და მიღდარი მასალა დარჩა ხელშეუხებელი - ასეთს გამინაკლისობა მხოლოთ ხელშეუხებელი, მოკლესისა ლიტერატურულ სფეროში ერთგვარ შემთხვევითი სახეს ოღებს მიუხედავთ მის მნიშვნელოვან წარსულისა. ომამ დიდი რუსეთის რეკოლოგიკა დასაშოშვა და ეს უდიდესი მომენტო იძლევა უდიდეს მასალას როგორც საერთოდ მწერლობისთვის, ისე კერძო დრამატურკვიისთვის. მაგრამ დღეს დღემდინი ჩვენ მწერლობა თოიკის სიწუმით აღბათ გიოტებს სიტყვებს იმიერობისა, ამ ახლელზე დღეს იწყება ახალი ეპოქა მსოფლიო ისტორიისა და თქვენ შევიძლიათ თქვათ, რომ მის დასაწყისს დაესწარით“ და დასწარით“ შემდეგ ეს თოიკის ნახეებით, უნდა გადავიდეს ჩვენს დრამატურკვამში. და მაშინ შეიძლება ის ავადმოყოფიბა რომელიც ჩვენს მწერლობას ფეტურბიზმის სახით მოვლი, იქნებ ადვილარის. შეიძლება ვისმეს ეხმარებოს სიტყვა „შემთხვევითი“ მაგრამ დღევანდელი - ჩვენი დრამატურკვი თოიკის ნახეებების სახით ასეთს შობამბეჭილებას სტოვებდა. გედვანშივლის, „სინთაუი“ არ არის ვაგრაქლება მისი პირველი დასაწყისის. სტუდიამ „პანელე“ დადვა და ამით რა უნდა ითქვას ეს მხოლოთ ერთი ნახეოთა გავტეხვის მთლიანი სტრუბიზმის ორამბლებიც მან გვგვამის ხალხს მისცა; ჩვენ კი მისი ნახეებებშიც გვგვამა არ შეუვიდეს. იმხინი, მტროლინიკი, მილერი და სხვა ტიტანები ახალი ვრას შექმნილია არიან ევროპის დრამატურკვიამში, მათ თოიკინი სისრულით თატრის შეიკვანეს ხალხს, და შექმნეს განსაკუთრებული თატრალური ავდიტორია. ქართული ავდიტორია კი დაიქმნა. თუ მეშინ მან სახეიწმური თატრში ხელთატრებოდა (აღმდელი „რუსული“ თატრა მიონისმა დღეს არტრულ საზოგადოებაში „ილიტრი, ნახავს“ და თუ ხელა ავიშას წაიკითხავს იმისას, რა „სამშობლოს“ დადამენ ქართული მსახიბები, ხელს ჩააქვებს და იტყვის: არაფერია ახალი. ასეთი ხელის ჩვენთვის ქართოის ავდიტორია თოიკის უკლის ქართული თატრის განახლებას და აღორძინებას. და ვინ იკის მოვეწწებოთ თუ არა, რომ მოვიდენ ჩვენს დრამატურკვიამში, უფროსნი არ უტრონი გოლითინი“.

ქ. ბერგებელი.

შ ა მ ლ დ მ ე ა ა !

ვაქრა ზაფხული, შემოდგომაში შემოდგომაა, ღონდლება გული; ჩქარია დაზამარტდეს ის მარჩენია, რომ ისეც მოაქვს მას გაზაფხული. თუქ ოდენ დროზე ყველა კარგია: ზამთარ - ზაფხული და გაზაფხული, მებრამ ყველაზედ უფრო მიყვარს მე ყვაილოვანი თვე გაზაფხული... მაშინ სიკოცხლედ სდურს და გავლენის: არა იქეს ზომი არ იქეს საზღვარი. მიყვარს სიკოცხლე და გაზაფხული რად მინდა ცივი მკვდარი ზამთარი?!

კლავდია გაბუნია.

საქართველოს პირველი კოოპერატიული ყრილობა. 23—29 მაისი 1919წ. ქ. თბილისი.

დავით ჩხეიძე — დია ჩიანელი — ბელეტრისტიკურნა-ლისტი და გიგლა მიბუტე — უფრონლისტი.

დია ჩიანელი (დ. ჩხეიძე)

და ჩიანელი თითქმის 10 წელიწადია რაც სანწერლო ას-პარტზე გამოვიდა და თავისი მოახდენილი ნოველა-მოთხრობებით პირველ დღიდანვე მიიჭერა ქართველი საზოგადოების სურათ-დღება. — ის პირველად ჩვეულებრივი სტილით და ენით სწერდა მაგრამ 10 წლის განმავლობაში მწერლობით უკვე გამოიწიწა თავისი საკუთარი სტილი და ენა. მას არ უყვარს გრძელი წინა-დადგმები, არ უყვარს ზედმეტი სიტყვები და ზედმეტი სიტყვით არ ახდენს მკითხველში თავისი მოთხრობის შთაბეჭდილებას. მისი მოთხრობე ილაკონიტიერი ენით დაწერილი და სასიამოვნო საკითხია. ამ მხრივ ის ანგრიზს უწევს თანამედროვე საზოგადოების გემოვნებას და ზედმეტი სიტყვების კორიანტულით მიკნველს არც თავს აბეზრებს და არც ძარდვებს უშლის. მაგრამ დია ჩიანელის მოთხრობები ძვირფასია არ მარტო სიცილით არამედ თავის შინაარსითაც. მას შეუძლიან და ადვილად ეხერხება თავისი მოთხრო-ბაში ადამიანის ცხოვრების საუკეთესო მომენტი გამოიტანოს და შით მკითხველის ყურადღება მოთხრობის კითხვის დროს ერთბა-შათ მის შინაარსზე მიჰაქვოს. ეს დიდი ღირსებაა მწერალ-ბუნე-ტრისტის, რასაც ვერც ერთი კრიტიკოსი ვერ წაართმევს დია ჩიანელს.

დაწერილი აქვს პრაქაული მოთხრობა-ნოველა. მისი მოთ-ხრობა-ნოველების პირველი წიგნი ქუთაისში შარშან გამოიცა. წიგნის ასე მსწრაფლად გავრცელება იმის მაჩვენებელია, თუ რამ-დენად საყვარელი მწერალია დია ჩიანელი ქართველ საზოგადოე-ბისათვის. წელს თბილისში იცემა მასი დიდი რომანი ორ ნაწი-ლად „ქეთო.“ დია ჩიანელი ქუთაისში მსახურებს მასწავლებლე-ლად ქალთა პირველ გიმნაზიაში და კულტურულ და პოლიტი-კურ მოღვაწეობასაც ეწევა. ის ჯერ ახალგაზრდა მწერალია და დიდ იმედებსაც იძლევა, რომ ქართულ ლიტერატურას მრავალ ახალ ნაწარმოებს შესძენის.

წითელი

შოთა

ნხათი ლ. გუღიაშვილისა

სინკონის კაულს

გვირგვინს მოგიძღვნი, მაგრამ არ ვიცი შეგამკობ რით?
 — მოწუებით მით ხარ?
 ლემებს დავაწნავ, შემოვაქსოვ გარს ქალწულ რითმას.
 თუ არ დამიზროს სუსებმა ბალი მონაშენი,
 ცხელი ლოკებით ავიღურჩქნი გარს მონა შენი;
 ნეშო ვამბობს ტრფობის ცეცხლით როგორ ვიწვი მს,
 ენძლამც იცის შენზე ცრემლები რა ვიწვიმე;
 მ ლექსიც გეტყვის ეზლაც თვალზეს ცრემლები რა დის:
 — ხო მიხევი მითხარა?
 გვირგვინს მოგიძღვნი, მაგრამ გნაბავ სად, ან და როდის?
 ლალე პერტია

კაინაღა

ხელოვნების ვრცელ ტაძარში ვერ მივგან უკვლევება,
 რომ სიკოცხლის ზეირაუბს გავევ ზეირით ზეირთზე
 გაღვება.
 არიანდნ გვეკდრები, არიანდნ მომე ძაფი,
 რომ თეზონს ლაბირინტში გზა დამირჩეს განაკაფი.
 გესმის! მოვკალ კპოსიტრატე; შეგებს მიც ყველა
 მგზაერი,
 და ეზლა კი ლაბირინტში უნდა მოკლა მინოტაური.
 აქ წამოსულს მელიოდება კლდის ნაპირზე მამაჩემი.
 თვარ მნაბა თეთრი დროშით, ზღვა ჩინათქაეს კლდის
 ანაკემი.
 არიანდნ გვეკდრები, არიანდნ მომე ძაფი,
 რომ თეზონს ლაბირინტში გზა დამირჩეს განაკაფი.

ა. კ. ხვამიჩაძე

აკაკი მტი. ხოშტარია
ცნობილი მრეწველი და ქველმოქმ.

თავისუფლების

გარიყრაყზე

(დასასრული. იხ. ,,თ. და კ.„ №12)

სამ. თავისუფლება...

ნინო, სამსონ, ჩემი სიკაცხლის საგანო, შენ ასეთი სასოწარკვეთილი ხსობთ მაშინ ბ. შენში საშინელი ცვლილებაა. თუ თუ დღევანდელი, რომ ასე დამბუნდი. შენ ხომ მუდამ იმედოვნებ იყავი. საკმარისი იყო შენი სახე მომეგონებოდა, რომ მე. სიმბუნეთ. დღევანდელი. ეხლა კ...

სამ ბოდიშს ვიძღვრებ ნინო, რომ ჩემი არა ჩემსუფლებივი ქვეით ტანჯვას ვიძღვებ. მაგრამ ეს ისე... ისე მოდეს... იმ-სათვის რომ... ავით ვარ.

ნინო. სამსონ რატო პირდაპირ არ მიტყევი? სამ. (შეხედავს) ნინო, მითხარ, მითხარ რას ახამ თუ მე აქ შემოვიწრა ამ საშინელმა კედლებმა? ნინო, შემებრალებ სამსონ, ასეთი წარმოდგენის წინაშე ნუ მყენებ... შენ ძალით, სულ მალე განთავისუფლები სრულიად.

სამ. სრულიად... მარაოლია. მაგრამ პასუხი მაინც მითხარი ნინო ჩემს შეკითხვაზე. ნინო. ნუ, თუ მაძლევ ასეთ შეკითხვას სამსონ. მე არ შემეძლია მგ ახრს შეურიგდები. მე მხოლოდ ის ვიცი, რომ ჩემი სიკაცხლე ჩვენი სიყვარულით ინახლდება, ამას იქით მე პასუხს ვერ ვაძებ.

სამ. ნინო, შენ სცდი. და თუ მოვეცი, შენი ასეთი განცხადება სევედათ ჩამყვება შენ ხომ იცი ნინო, რომ ჩვენი ორი სულის მთლიანობის საგანი სიღამაზე და ვენებლა დღეც არ იყო. ჩვენ ნინო იღეს წმინდა სამსხვერპლოზე შევხვდით ერთმანეთს. ჩვენის რწმენის ხატება ეს თავისუფლებისთვის ჰრძოლა იყო და ამ ბრძოლის სტიქიაში განასკვა ჩვენი სიყვარულიც. გასოვს, როდესაც ბრძოლით მოქანცულდებოდა ერთი მეორეს რომ უხანარი: თუ ერთი ჩვენი ბრძოლის ველზე სასიკვდილოთ დავცეს, ერთმა მაინც სხვთან ერთად განაგრძოს სიკაცხლე, რომ მით მეტი-სარგებლობა მოუტანოს საზოგადოებას. ეს სიტყვები, ნინო, სიკვდილს აქარწყლებს. ხომ გასოვს ნანდროს სიტყვები:

„დღე, დაიხსენებო, ეგო სამსხვერპლო, ლეითური ალი მაინც ციალებს.“

იქნებ შენ, ნინო შენი სიყვარულის სამსხვერპლთ ვიცი, მაგრამ მერე შენი რწმენა საკაცობრიო სამსხვერპლოზე გადაიტანე (აქედან შემდეგ) მე მშაბს ნინო და სამარშიაც ამიღეს ჩავიტბა, რომ ჩვენს იდელებს ვერ დახარობენ, შეიძლება დროებით შეგვიჩვიეს, შეიძლება ჩვენს თავგანწირულ რაზმს ბევრი გამოაკლეს, მაგრამ

„დაე დაბნელდეს, ბნელს თან მოჰყვება ასალი ძალი და განთილი“.

მე მრწამს ამ განთილდის სიხალაგე. უკვე სულის წარმატაცი ნაჭარწარები გამოკრთიან. მე ვგრძნობ ამ ცისკრის ამოსვლას. ამხანაგები მაცნობებენ, რამ რალაც ხრება. ვინ იტას, იქნება მე ვერ დავიწყრო ამ თავისუფლების ვარაყრას, მაგრამ მე იქ ბნელ საფლაგის ვგრძნობ თქვენს ძახლს, მე გამოვეხებაურები იმ სიძლეარას, რომელიც დაგვუწყებს:

„უკვე აღსდგა ქარიშხალი განთილის მოკიქვლი“.

მაშინ მოდი ნინო ჩვენს საფლაგზე და ჩამოძახე ამ ძლივე მოსილ განთილის მახალაგება.

ნინო. ჩემო ღვთისებო. გულს ნუ მიკლავი, იმ დროს შენც ხომ ჩვენი მოწინავე რაზმის შეპირახტე იქნები

სამ. ეგ სულ ერთია, ნინო ვინც იქნება. მეხსოვრად უკანასკნელი თხოვნა შეპირახტე. ჩამომძახე, ჩამომძახე აქ. (ამ დროს შემოიღეს დარაჯა)

მაქ გეყვით!.. დამმორდი, დრო გავიდა. ნინო. გზახოვთ გვდაროვით.

მაქ. ეგ ხომ ვინა არ ვლბე, ბრძანებას ვსრულებ. (ნინო დასმისაქ ემქადაგებთან ერთმანეთს.)

სამ. წაიდი ნინო, ეგ მუცელი აღაწიანსახით, წაიდი.

ნინო. ჩემო იმედო, განშორების ყ მს მაინც მაჩვენე სიმბუნების სახე-ასე რისთვის მიტყევი, თითქოს უკანასკნელი მხედვარი.

სამ. წაიდი, წაიდი ნინო; მხოლოდ გასოვდეს ჩემი უკანასკნელი ანდერი. (დგებოდა მახვევტილი ტახტზე. ნინოს უნდა მავიჯეს მასთან, მაგრამ დარაჯს. ვარგისიკენ მიჰყავს)

მაქ. ბეყოფდი. დრო გადის დასუსიანი.

ნინო. სამსონ შემომხედე.

სამ. უკანასკნელი ნინო.

ნინო. ას! (ტარაღათ გადის)

მაქ. ვარცხი, ნუ სტირი აქ ხმაურობა არ შეიძლება. (ნინო დაკეჯადა ვარგის ვიუყრდნობა სამსონად შეგანადგან მიუყრდნობა.)

ნინო. (ვარაგან.) გული დამიშვიდე, სამსონ,

სამ. უკანასკნელი ნინო, აქ ვეღარი. ნახე შენს საიკრებო სავანს. (ვარაგანს სეღიანთაჩვევლიე იუყრება)

ი. ეგ ცივი კედლები. ხვალ კი. ნინომ არაფერს იცის (მაჯას იმისჯავს) სიტხე მატულობს. სიკვდილი კარგია, ყველაფერი გათავდება, ნინო წაივია; წაივია იმ იმედით, რომ ჩვენ კიდევ შევხვდებით ერთი მეორეს. (შემოიღეს დარაჯა.)

დარაჯა. მიტყე სამსონს ვინა არის. რალაც ხმები ისმის ვითომკ რუსეთში არაფერს ხმუნდა იყოს... ვინ იტას მიტყე იქნებ შენი ოცნება ვაკოვს... უფროსი ნაღზირატლობა კი არა, იქნებ თავიც მოგწყვიტონ.

მაქ. ვმ, ჩემო ძმავი, ასეთი ხმები არაფერი

არ წინაგს მე როდესაც „პალანთი“ ვიყავი, მოძრაობის ასეთი ბევრი მეზღურისთვის მომიკვეთია თავი. მე მკონია კვლევ განმეორდება ახელი დრო. მაგრამ ჯერ მივიღო უფროსი ნადხირატლობა, მაშინ მე ვიცი.

2 დარ. ემ, არ ვიცი. მაგრამ ამბობენ დიდი ამბავითა. (ჩემთან) ის კი არა, მგონი ხელმწიფე ვადმოუვლიათო.

მაგ. სუ, აბა რას ბოდე ამ სრუტისთვის რომ დახმობი ღირსი ხარ.

2 დარ კარგი ღმერთმა კარგი ქნას. შენი ტუსალი რას შერება?

მაგ. წუთებს ითვოის, მღვ მოვრჩები მავის ხელებას დეს კოლმა ნანა, ხვალ ხ ხრბობელის ნახეს. და ასე იქმინდება ნიადიკი.

2 დარ, მე კი შეშინია. მიკიტ. იქებ ეს ნიადიკი ისეთია, რომ ხვლი ამოვიდე... იმ მღვდელიც მოის.

მაგ. (სქორდება.) წალი შემწევა არ მოვეცეს (2 დარჯი გადის)

მღვდელო ამ კამერაშია?

მაგ. დახ, თქვეო უშმინდეს აბავ.

მღვდ. გადე. (კარს ადებს მავიტა მღვდელო შემოდის) როგორ ხარ შეილო... წამოიწიე, მოველი რომ უქანასწელათ ზიარებმ მოვალეობით. წარსდევ წმინდა მოცაქულის წინაშე და მიღე მისკან ლოცვა-კურთხევა ცოდვებისგან განწმენდისა. და აუ ამ ქვენად ეშმაკან ბლოწმან დაჯუენა გზასა მოტუნდა, იქ მინც ლოცვითა ლეთისათა გაიყოფება.

სამ. აბ თქვენ ხართ ღათის მოციქული. გვადლობთ მოვალეობის ასრულებისთვის, მაგონიცი, მე ისედაც ვეღებო. მე თვით ვგრძობ სხარხოვლიადწინა ცემი მივალქეო. მხოლოდ უქანასწელად მომეცათ უფლება საავთმყოფოში დადიო სული.

მღვდ. ჯერ, შეილო, აღსარება თქვი ღვთის წინაშე და მკრე მთავრობის წინაშე ვიშუამდგომლებ.

სამ. იშუამდგომლებ სული ერთია. ვეღარ მოსწრებ აღსარებას. მერე რა უნდა ვიფხარ... მე შენთან არა მქონია საქმე. იცო, წალი მომშორდი. მომასწენე მე დანაშაუდე ვარ. ხომ განაწინი გამოიტანეო რა გინდათ იკმართ.

მღვდ. ნუ დედა, შეილო, ყოველივე ღმერთმა იცის. თუ აქ ვერ განსაჯენ სწორათ, იქ სასუფეველსა შინა უფალი განსჯის. ნუ გინაყრობს დედა მიწაზე წუთ ერთი ყოფნა ყვედანი ცოდვნი და უცდველნი მენი დანაშაიქითკენ მოვედივართ.

სამ. მა, ვიცი გინდა რომ სიკვდილი შემავყარო; არა მე უნდა ვიცოცხლო, სიკოცხლე ყველაფერია (ახველებს) მაგრამ გამშორდი, სულს ნუ მიხუთავ. შენი სახე ეს სატანას სახეო. მომშორდი, სიკვდილის საშიშროებას ვერაფერთი ფანტისზე ვერ აქობობს. მე ავით

ვარ. არ მინდა მივიღო. წალი, მძახარ... მატყურავ, სახიზორებო... მატყურებო! (საქეშმა) აი ავერ ნინო... ყველანი აქ არიან... მე შართ არა ვარ.

მღვდ. სიტხემ უმატა... ბოდაეს (მთაყმდელებს) დამშვიდდი.

სამ. დიხ უნდა მომკლან... გიხარებენ, დესტებინან მაგრამ არა ის არ კვდება, იღვია ცოცხლად... სახარბოდლა... საწინოდლა... სისხლიანი ჯალათი... ესტეადნაშინის სხილი... ყველა მე მიყურებს ბრბოვ უგრძობო... რას ხიხითებ

მღვდ. შეილო ნუ შვიოთავ... გრძნობადი მოჩილე, ყველაფერი განგების ბოძანებას ემო. რჩილება.

სამ. გამშორდი ბოლწო სახევი! მომაცილე შენი მაცდური ხელები, დაქრავებულ ოჯალითებო... ახრის ჯალათი... თავისუფლებას სულს უხუთავთ, აბა კაცული რად არის ეს დეითორი სიტყუები. შეი ხომ ამ ქვეყნად მის განხორციელება ხარ; დავიქირავე... რწმენის მაგერ ფული ჩავიდგეს გულში... ეხლა წალი, იქ ჯალათი გიცრის, სახარბოდლა, მომხადეთ... (კარგთ ხმარებას ისმას შემოდის მავიტ)

მაგ. მამალი რაღაც საწინელი ხდება (მღვდელო საქწართ გადის, მავიტ მთაყმდრათ გადის) აღბათ ჩვენს თავზე უბეჯურება არის უქანასწელად ცული ცნობები მოდიოდა; ტუსალებიც რაღაც აღვლევებულნი იყენენ (ჩქედნ სტენის სიდრმუბა ისმას ხმარებას... დანაშაო და ფუფუფისი. ეს სმუკუნა ფარდის წამოშავებადინ გრძელდება, რთქვიდე თან და თან ძეაგრდება)

სამ. (საქე უმატებს და ახველებს) სიკვდილი... შეგი კვლდეო, აბონა დაამხკრევის მონის ბორკილებს ცისკრის ვრცსკვავი, (ისმის გაქუნი, სისმინა ვერ დგება, რომ მასუხა გასცენ მიძახინ. თავისუფლება მიძახინ... მღვდელით თავისუფლების შამდეს... სახარბოდლა აღმართეს! (ქვეუნი ძეაგრდება) მიძახეთ... მე მავიდეგარ, კუმოს არახუბურდ... ახ ჯალათებო, მომშორდი! ნინო... წაიღე დრო მით ხელში (ხმარებას მატყურობს) (მავიტ დახვეუდ მღვდამართებაშა არ იგის რა ქნას.

მაგ. ნამდვილია მართალია უნდა მოვეწხადო უნდა შევებრძოლოთ. მე ხომ მომკლავენ.

2 დარჯი მიკიტ ღილი ამბები ხდება... ხილნი რაღაცას ახდენს ქუჩას გროვდებიან, სროლაც არის (მავიტა იხვევა.) ყველა დანაშაუვებს ხოცავენ.

მაგ. როდელ დანაშაუვებს?

2 დარ ჯალითებს, პოლციეობებს... ყველას ხელმწიფეტ ხტიდან გავლამოვლიათ თავს უშევილით.

მაგ. მერე აქ ხომ...

2 დარ. მე უნდა გავიქე (ტადის. მავიტა ავტომტოურ მღვდამართებაშა)

სამ. (სიხესუთა) სახარობელს მოათრევენ ქრისტე ჯვარზე გაყვით. გოლგოთა. „თავისუფლებავ შენ ხარ კაცო ნავთ-საყუდელი, ნინო, ნუ სტირი.. თავისუფლების ხეები დიალი... (კაუკი ძლიერდება. შორიდგან იმის სიძულერა და მუსიკის პარსილიოზა)

მაკ. ეს რა ისმის! სწავდილგა, საღ წავიდე მოპკლაიენ. ბატონო, საძსონ მიშვეოე მე ხომ.. არა უნდა გავიქცე იმას მტერუგას სეუბი ციხე ვაამტვერეს, ტუს:ღებში. გააღეს სამსონას კამურას საძსონ თავისუფალი ხარ.

სამ ჯალათებო, მამშოლით იხმას გაძლიერებუდი სმაურაბა ხამღერა, სამსონა სულთ მოძაგას სახეს იღებს მესმის ხა დიდების, ხალხი ბორაკილებს ატვერეს, თავისუფლება გალობს ერთი ტუსაღა გამოლით, ცისკრის ვარსკვლავი ამოვიდა, ვაიხარენო, სამსონ მოუღვივართ შუოდან სამსონას კამურა:მა. სამსონი თრგმვა უპანასწელ ძალას იგრეს, უნდა მოაღუნას შეს თეს მავრამ შერ ძლიერს სასურესეს, ხოლო როდესაც წითელ დროშას შეხედავს უპანასწელ ძალას რაიერებს და დროშას გულში იგრეს წითელი დროშა მომეცით. თავისუფ... ნინო..

ნინო, ვაიხარე, ხალხი დღესასწაულობს სამსონი უპანასწელ წითეში მაესუქება ნახოსკულზე უნდა რაღაც სიჭკაქს სამსონ ოას შერები. ახ სამსონ მოკვდა, თავისუფლებს გარიყიყბე! უგვლას სეგდა შიიღეს და გვამს შუთიყეფიან ისმის ხელი სიმღერა, მსხუერშლათ ღაქი...
ფარდა ნელა ეშობა კ. გერგებელი.

ს ა ს ს ლ ს ლ მ ე მ ე მ ა კ ი

„ლეკანდრე ალექსისძე მიმინაწავილი

15 წ. სახალხო მუშაობის შესრულების გამო, 1905წ. მასწავლებელთა კავშირის პრეზიდიუმში იყო, შემდეგ რკინის გზის ს. -დ. ორგანიზაციებში მუშაობდა; რევოლუციის ხანაში თბ. მუშათა საბჭოს წევრად აირჩიეს, ირიცხებოდა ბათომისა და ზესტაფონის სახალხო გვიარდიაში, მონაწილეობდა ბათომისა და ახალციხის ტორნტე, ტყველ შეიპყრეს ბათომში ხაკა რკინის გზის კომიტეტის თავმჯდომარის ამხანაგად იყო.

* *

წითელსა ფარდას შავ ჩარჩოებში გაცი ქარხნალი კენესთ გაუქრის. მთა შიას შესტირის, ცა დედამარსს. შავი ღრუბლები ტანჯვის ერემლს უღერის. ქარი ზუზუნებს, მწურბის შიას ერთიის, ცრემლის ღელესთან უცებ ჩემდება, მწურბის შიას ღლევა, ცრემლისა ღლეეს ზანტი აქრესლები წინ ვებება! - წითელსა ფარდას შავ ჩარჩოებში მზე ხან უპრწყინავს, ხან ისევე კრება, მონა მონას სცემს ორივე მარცხდება... წითელი ფარდა უცვლელად რჩება.

ჩამორჩენილი

ვით არ ვიტყვით?

რაც კი არ არავს ქვეყანას ის ყველა ფეტი ბარგა...
აკაკი

ვით არ ვიტყვით ბღლით გმობილმა, ვქარწყლები როგოც ფერფლი ევლი; მცეტ მტანჯავს მხოლოდ უსწავლელობა გულის მომწყველი ესდენ წყველი. ეპ, რაოდენი ცხოველი ახრი სულ უიმედით გამქარწყლებომა. და რომ ქალღმრთე გადმომტანა, ნაცვლად იმისა ოხრად მშთენიო... წყველიმც იყოს ის ჩემი ეტლი დაბადებდნან რომლიც დამეცა, უმედობის მცტს ვერსა მავრის. ვაი, საფლავშიც თუ იგი ჩამეცა.

დ. ებებუა

ჯარში კულტურულ-განმანათლებელ საკმეების მომუშავენი (სამინისტროს მიერ დამტკიცებამდე)

- 1. გერ ქეიორაძე, 2. ექიმი ნ. ერისთავი-ზარგაძე, 3. კაკიტი, ალ. გორგაძე, 4. მასქ. თ. ანთაძე, ნ. ჯაკ. სტულ, გ. მესხი,
- 5. სიმონ გაჩეჩილაძე [წველი].

სენა სანიმონელი

გივლა ხუთი, რას დალონებულხარ, ბიჭო, მამა შენს შეკუას ხომ არ გლოვობ?
 ხუთა გადი ტახლია მიამუნო და! შენ თუ ცინი, შენი თავის გახუთავ, მე ვიცო, მათაშოვის ნასლედსტო შენთვის დაუმტკიცებიათ აი... ერთი გაიხედე რა ამბებია დაა, ისეთი ყაჩაღობა გაუმართავთ ამ ბოლშევიკებს, გვეონება ალა მამაღახანი შემოსია საქართველოსა...

გივლა წერე შენ რა? რაც უნდა ქვან? ჩვენი პური გაგვივიჟონ... ამბობენ საცა ბოლშევიკებია, პური ოხრათ არსო...
 ხუთა შენ ჰკვამე აფრკას ხომ არა ხარ? საიღან გააიაფებენ, რომ თითონაც არა ქვთ. ერთი პეტერზბურღ უნდა იყო, ცხენის ხორაკი აღდგომის ბატონად მოგვეგნენოს, რომ მამაშინ გაიგებ...

ბჭო ვე მუნდრეგ, ამ წელიწად ნახევარში რუსეთი თოიქის გაანადგურეს და ეხლა ჩვენ იგავშენდენ? ჰუზურში რაა აჩის მავათი მუცლის ტკივლი? რაში საქართველოს თავისუფლება დაიხზონ და ქვეყანა გაანადგურონ... მაგრამ ჩვენ არ უნდა აფუკეთ ჩნი ქვეყანა აფაგნოთ...

ხუთა შენ თ ვში ობრტვი ხომ არ გაკრავს? ეხლა მეც მოვტუვედ მეც რა მიამტო, ბიჭო მნახე და... ეივ ჰკვამე მოლით: მასკალიდან ათ დღეში ქალაქში ფეხით წამოვულეგარ, მერღისი უფულოდ. გაუშვებ ვაფხაკურის? ქცოლი, თუ საკატელოს ამხენებ უნდათ, მამ რუსეთისკენ რათ გაიყურებინა? რათ შესცვალეს მთე ერეკლეს სახელი? ძეგლსმა გერია? ჩეხოვი დუა სოციალისტა ყუა?

გივლა კაკო, ეგნო ისე იქცევიან, რომ არც შევადი დიფოს და არც შამფური. არ უნდათ რაღა რუქესაშ წყენინან; ვითომ რაც უნდა იყოს ასი წლის აზგა ეჭოთ ჩე ზეო.

ხუთა არა, ძაო, მე რაფორტ ვატყობთ თქვენ ჯო ბეჭი გიკლიათ გოგრაზი და ვერ მიხვდებით მავათ ანგარენს, მე კი ვიცო რათ შეუტვალეს შეუტვალეს ერეკლეს სახლი.

ბჭო ამბობთ შესცვალეს?
 ხუთა იტიბო, გენაცვალე სულში რომ ეგენი საქართველოს კრესოშ ბძანდებინ, მაგრამ რუკენ ვაყურებინა... ერთივ ვნახათ სკამი ფეხიდან გამოცალეს, რუსი რომ შემოვიდეს ხო იცა ყველას მახათის გორახზე ჩამოხრჩობენ მამ! ეხლაკი სულ სხვაა, ჩეხოვის სახელით გულს მოაუგებენ და თუ ვინცთობა დამერთი გაუწყრათ რუსება შემოვიდენ, მამონვე ერეკე: ზღრასტო ტუარიშო, ჩვენც თქვენთან ვართო...

გივლა (მივდა ხუთის თავში ჩაარტყამს) ვა: ემ ჰკვა ამ გოგრიდან მაშოვიდა? მართა? ლია დლა ლაყაფის პატრონი ხარ, მაგრამ არ მეგონა, თუ ამას მოიგონებდი!
 იგ. იგრ.სპირელი (დასასრული შემდეგ ნომერში)

მიმედლები

(გაგრძელება. იმ ,, თ. და ც. " № 12)

მიუხედავად შესაზარი შეხედულობისა, რომ დაპყირებოლით ზურაბის თვალ-ტანადობის, სახის ნაკეთებს და ხელ ფეხის მოყვანილობას, დარწმუნდებოლით რომ ეს წარმოსადგვი ვაჭკაცი ერთ დროს მართალიც ძალზე ლამაზი შეხედულობის ყმაწვილი კაცი უნდა ყოფილიყო. და არც მოსტყუვდებოლით. მართლაც ამ სამი-ოღბი წლის წინად ზურაბი ერთ სასკეთესო ყმაწვილ-კაც დ იფედებოდა მთელ მხარეში. ის იყო შედლებული აზნაურის იორამ ოცნებაშლის ერთად ერთი ვაჭოწვილი. მშობლები ადრე და ხოცა ზურაბს და თავის მამიდა რუსუდანს გაეზარდნა იგი და პატრონობა გაეწია. თუმცა ბევრს ეცდა რუსულენა, მაგრამ ზურაბს სწავლაგანათლებიანიც ვერ მიადებინა. და რა იგ-ც სხლში უსწავლოლი, თავის მამაპაველ შეძლებს იმედით.

ზურაბის მამა იორამი თუმცა უწავლელი იყო, მაგრამ რიხიანი და მეტად თავმოწონე ვაჭკაცი, წარმოსადგვი ტანისა. იგი მუდამ ყურთმაჯგებ-გადაყრილი, წვეტიანი წალეზით და ცალმუხის ქულად ნაივრებოდა დგარეხილი ულვაშები ჰქონდა და ყელზე ბაღდადი შემოხვეული. თუმცა სიყმაწვილენში დიდი პატარა რუწ ჩამოჩუჩნუხებდა. ცოტა მოშორებით იღვა ძველი, ხაეს მოკიდებულთ. ნახევრად ჩამონგრეთლი კოშკი: გვერდზე-ახლად შევთებულთი თეთრი ეკლესია, რომლის სამხრეთლოზე ორი პატარა ზარი ეკლდა.

სახლის ეზოში ამავად ამართულყოფილ ზურაბ მახარი ცაცხვის ხე, რომლის ხშირ ტოტებს მთლად დაწმრდილა იქაურობა. იორამი და ქეთევანი ზაფხულობით თავისუფლად დროს ამ ცათევის ქვეშ ატარებდნენ ხოლმე. ხშირად იქ გაპველ-გამომველენაც იკრებებოდნენ შეი

საქართველოს
თეატრალური
აზიაციის
ლოგო

მოკლე და დროს გამტარებელი იყო, მამბა-
პეული მაზულებიც ბევრი გაუყენდა და აუ-
არებელი ქონება დაუღვრდა გუჟღერგია, მა-
გრამ როცა ცოლი შეარსო, იგი სრულიად
გამოიკვალა. საზოგადოებაში სახელოვანი კა-
სის სახელს დაიმსახურა, ხოლო ნაყმეგები-
საგან—სიყვარული და პატივისცემა,

მისი მეუღლე ქეთევანი მეტად სარისტი-
ანი და გამპირიანი ქალი იყო. თავისი ქეთუთა
და მეცადინობით ოჯახი ფხზე წაბოყენდა. მას
შემდეგ იორამს არა თუ ან გაუყენდა მამუ-
ლი პირიქით კიდევაც შეუძენია რაკიხელადგა
რომ მეუღლის დარჩება-არჩვა მუდამ გონი-
ერი იყო, მასაც ქეთუთა უჯღებდა და წინ-
ღავე იმ უხდებოდა. ამ გვარად ერთმანეთს
სთანხობით საქმეს ყოვლთვის ეკრათ მი-
ყვება.

ხშირად იტყუადა ხოლმე იორამი: აი ამა-
ხვა ნათქვამი— მხენ და გონიერი ცოლი გვი-
რგვინი არის ქმარისაო. თუ კაცად ვისხენიები,
ჩემი კარგი ქეთევანის წყალობითაო, თორემ
თქვენი მტერი მე საქმე დამებნათებოდა, იქნე-
ბა სულაც დაგლუპულიყავი.

ქეთევანს ცოლადობდა და ტპილის ად-
რისით იტყუოდა ხოლმე ქმარს: აბა, გენაცვა-
ლოს ჩემი თავი, ასე რომ არ მოგეტყუოთყვა-
მით, ხომ ვერ შევიძლებდით ცხოვრებას და
მეტიხს გულისად ვაგზდებოდათ. ყველა ჩვენ
დავკონება, ამოდენა შეძლება ჰქონდათ და
მომხმარებთ? წინ კი არ მისცათ ღებრთაო.

ქეთევანი, თუმცა ღამაში არ იყო, მაგ-
რამ ძლიერ ემზინა და მიზნადილი შეხედუ-
ლობა ჰქონდა, მეტადრე როცა მოირთობდა
და შავვგრემან სახეზე უპირილი ვადიკრავდა,
შემოიკრავდა ოქრომკვდით ნაკერს თასკრავს
და ბანუშის ფეა ხვეგრდის ქითხს ჩაიცვამდა
თანც ხელში ქარვის კრალოსანს დაიჭერდა
ყვილ ზრდილობა ი, ტპილი საუბარი ხომ
ძივლას ხიბლავდა.

ქეთევანი მეტად მოწყალე ადამიანად იყო.
ყოველთვის როცა კი პურს გამოაცხობდნენ,
ქეთევანს მოხდინდნენ, ან ვენახში ხილის მოჭრე-
ფდნენ, მეტადრე თუ ბედნიერი დღეც იყო,
ქეთევანი ქურჭელსა და კალათებს ვაგვებდა
და ღარიბსა და ქერიანობის გუჟღერგია-
იორამიც არ უშლიდა მეუღლის, რადგან თი-
თონაც უხვი და საწყლის შემზარალებელი იყო.

—ახლა ჩვენ გაქირავებულ ხელსა— უნდა
გამოვადგეთ, ჩემი კარგო, ეტყოდა ხოლმე ქე-
თევანი მეუღლეს. ამიტომაცა ყველა იმათი კმა-
ყოფილი იყო და მათ მზესა ფიცლიობდნენ.
იორამის ორსართულიანი სახლიერთი მდ-
ლობა აღვაზე იდგა. მისი დიდი ხას აივანი მთელ
სოფელს ვადაპყურებდა. არც-მარე მწვანე ხვე-
რდივით ამწვანდებოდა ხოლმე. იქვე ბალახში

სვენებლად და თან თავის დღიურ ქირ ვარა-
ზზე მსგელობდნენ.

იორამისა და ქეთევანის მყუღრო და ბე-
დნიერი ცხოვრება არ იყო ხანგრძლივი. იგი-
ნი ველარ მოგსწვრენ თავის სყვარელი შვილი
სურაბის, რომელზედაც მზე და მთავრე ამო-
ლოდათ, გაზდასა და დევეკცემის. დარჩა პა-
ტრია უჭედი წლის ზურბი სრულიად იბოლი
მამიდა რუსუდანი დაღ კასყოფიო იყო
ზურაბისა. ხშირად იტყუადა ხოლმე:

მადლობა ღებრის, რომ მამეი დამიფასდა
და ჩემი ზურაბი სხვა ახალგაზდებივით თავნება
და მფლანგავი არ არის. ყველაფერში კტუთ
იქცევა და ჩემს დაუქითხვად არას აყუთებს.
აი იბოლოცა მას უხედული მშობლებს
მამაგვარი ისქენსეუ წესსა და რიგზე გვაქვს
დაყენებ—ლო. ენაცვალოს მამად, მათე კო-
ლსაც შევრთე და მავას ბედნიერებით ამ
სიბერის დროს მეც ვავიხარებო.

მეგრამ იორამის ნათლიმა აკოფას დი-
დი ხანია თველი გქირა ობოლს ზურაბის მამ-
მულ დედულზე. იგი ვადატკედობოდა წარბის
მამუდს და სედულობდა ოცნებაშვილის მთე-
ლი ქონება როგორმე ხელში ჩავება. თავისი
მისის მისაღწევად ეს მძიდარიც ქირა ყოფ-
ლიეღ ღონეს ბნაობდა. მეტე სისულესაგან
ასე ჩრგვლდებოდა, რომ კისერს ძოვავდა
იტირ აღებდა სხე ვასწითლებოდა და თთებზე
ძვირფასი ძქლები უღვავდა.

—ჩემს დეუქენში ყოველიეცს ნოვავე მო-
პოვება, ეტყოდა ხოლმე აკოფა რუსუდანს. რაც
კი გნებავთ დახარჯეთ თუნდა ფულიც ინებეთ
თუ დასიპურობეთ ნისისა. არ შევაწყუბეთ,
ასეთი ხათრი და პატეცემა მაქვს სხონებული
ჩემი ნათლის იორამისა და ქეთევანისა, რომ
თქვენთვის სულსაც კი არ დავიშურებ. იმათი
ად მამაობა და სიყვთე აავის დღეში არ დამა-
ვიწყებებ. მეტე რა ერთობა გექონდა. უფ-
რთმანეთოდ წყალოსაც კი არ გავათობდით. ეპ,
გაოხრდა ეს უფთისოფელი გენა ისეთი ადამი-
ანები უნდა დახოცილიყვნენ.

აკოფამ ამოიღო დიდა ხელოსანობი და თი-
ლები მოიწმინდა.

გავიდა ხანი. ოსტაქობაში გამოცდილმა
ნათლიმა აკოფამ თავისი ორსითა და ბრიკე-
ბით მთელი მსული და სახლკარი ზურაბს ხე-
ლიდან გამოაცვალა. ერთ მშვენიერ დღეს მთე-
ლი ქონება ვალში აღწერა, კანონის ძალით
დაიმტკიცა და ამ გვარათ ახნაურის ოცნება-
შვილის მსაფლის სრული პატონ-პატრონი გა-
ხდა.

ზურაბსა და მის მამიდას ბოლოს იგი ვაუ-
ხდათ საქმე, რომ ერთ პატარა ოთახში სცხო-
ვრობდნენ, ყოვლად უსახროდ დაჩინდნი.
მარამ წინამძღვრიშვილი
(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

ს. ხეთაში 1918 წ. სააღდგომოთ ადგილობრივ სცენის მოყვარეობით ბან ვლ. ნაჭყეების ხელმძღვანელობით საქველმოქმედო მიზნით დადგმო იქნა იოსებ იმედაშვილის პიესა „სოლოის მიტრინგე“

უნდა ითქვას, რომ პიესა ეხლანდელ მდგომარეობის მიხედვით, განსაკუთრებით იმდროის ის ხედვაშიაჭრილი გამოდგა. ამით ხალხს ხათვლად წარმოედგას ნაწყვეტნაწყვეტ სურათები, რომელთაც რეალიუტეაში ჰქონდა ადგილი და აგრეთვე დრამად განაცდევინა ის სულიერი ვითარება, რომელიც დატრიალდა მისგანამ რა თლაც რა არის ძთავარი თება, მაინც პიესისაჲ ის რომ აღუხსოს განსაკუთრებით რეალიუტეის მიერ მომადარი ცვლილებების და შევიდეს მანძილად მდგომარეობა-ვითარებას გარკვევას. აჲ საუთხოვოდ დახასიათებულა ის ბრძოლა, რომელიც წარმოებდა საქართველოს დამოუკიდებლობის შესახებ. ამის გამო კიდევ იმართება მიტრინგე... და აღსანიშნავია, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობის, ამის უფლებების განტკიცების მქადაგებლად გამოდის სოფლის მოწინავე გლეხობა, ხოლო წინააღმდეგობას უწევს სოხები (ამ ეპოქა და სოხობა) და ამითვე, როგორც უმეტეს შემთხვევაში მიმართავენ შედგენ მუხანათუის წერს; მოიწყვიან ხალდათებს და წაქეზებენ პირიქის დასაბრუნებას სალდათები დაყვიბიან იმით ნებას და პირბოთნეობას... შემოქრბიან მიტრინგე ლანდაც გეგნობენ, ცდილობენ ყოველნაირ საშუალებით ხელი შეუზალონ მოქადაგებს.

აგრეთვე ჭლანინშავია ქალების თავ-გამომდებითი და მხტვრეულ მონწილეობა რეალიუტეის მსოფლობაში. ეს ყველაფერია პარონიუტლად არის შეზავებული და გამოცემულია სადა ფართობი. კილოს თავისებურება დააარაკმა დატეოლა.

მართა უფრო საყურადღებო და ხაზგასასმელი ისაა, რომ ის მწვეტი შეზლა შემოხლა, რომელიც წარმოებდა საქართველოში ყველა ადგილობრივ მაც. ქალაქებში დაბებში—გადატანილია სოფელში, და ისიც, რომ, როგორც რეალიუტეაში გვიჩვენა ვრონელთ თავისუფლების გასაძეკობლად გამოიდან უშიგარეს შეგნებული გლეხობის წაწილა. ამისათვის აიქნაში მაც პეტრე და გიგოს. ხალხი ყველა ამას დიდი აღტაცებით ვენდობლა. მიტრინგმა და გიგოს დააარაკმა სრულად გაიტაცა ია ხშირად გაგონებდით ასეთ სიტყვებს: „პი რა მიტრინგია არაჲ კარგი ქადაგი არ ყოფილა...“ და სხვა.

დასარულ წარბოდგენილ იქნა მებრუნელი პიესა, „გამუნა ქოკიძე“. რომელიც აგრეთვე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ხალხზე. საერთოდ ასეთი მოწონება და წარბაქება ზეიმ ფიქრით უნდა მიიყრებინა მათი რადა, გასაჯებ აგრებულაჲს.

1919 წ. 14 აგვისტოს ისევ ხეთაში აღვილობრივ იტ.—მოყვარეთა მიერ სასოფლის დაზბახში აშხ. ესტ. ოლტარის სასარგებლოდ დადგმულ იქნა პიესა „არსენა ყანდარლ. ყაზბეგისა და „უბდარის დღე“ ვ. ბალანსივამისი. ხალხი წარმოადგენა ბევრი დაესწრო. წმინდა შემოსავალი 8000 მ. შემოვიდა რომელიც უკვე გადაეცა ახანავს. ორივე პიესა მწვენივრად იქნა შესრულებული.

ვ. მასკურელი.

სცენის მოყვარეთ ვტყობოდათ უწარი. იყო ნაკლიც, უპირველეს ყოვლისა დეკორაციებში, მასიურ სცენების ტიპთა გრძობოვცა (მაგ. 1 მოქ. განოს გრიბი მოქლეო და მისი მომხელელი დის, ზოგიერთი სხვებიც). ლეონიზური (კულუხაშვილი) ტიპიური იყო, მაგრამ ზოგჯერ მნიშვნელოვან ადგილებზე გამოთქაში მოიწოდებულა. განო (მ. კალანდაიხის) შეგნებული დაკვეშირებაა ტიპთან.

ირაკლი კოვიზიძეს (ლითანიშვილის) შეგნებული მხატვრული განცლა იყო ტიპისა. თედორე (ტენტი) თავისი სიღრნეცი და ლაპარაკის ორგანოლობით სასიამოვნო შთაბეჭდილებას სტოვებდა. ფიკაი (ხ. ლითანიშვილი) ტიპიური რუსი ალუკოლოცი იყო როტისტიკით თეხაქე და ზოკილი (ლუკიშვილი) საშუალო განსახიერება იყენებ თავიანთი როლებს, საერთოდ მოთამაშებზე შეიძლება ითქვას ფრანგული ანდაზა „ლაშაჲ ქალს რაჲ აქე იმზე ვეტრ ვერ მოკვიტო.“ მაგრამ დარწმუნებული ვართ ხეიშთ აღნიშნული ენერჯია მათ აღმათ უფრო გაალაპაზეთ. აღსანიშნავია რომ აქაურ სცენის მუშაკთა აუტორიტია უკვე შეუქმნიათ. თეატრის დაზბახი ხალხით სასეკო. და პიესის ჩატრება არც შესაფერ აღაკევენ შეგნებულ აპლადისმენტით უტლებოდნ. საერთოდ პიესაზე უნდა ითქვას, რომ მას გრძობობით ამრბვეი ვტრუქ ვოტებელი ავტორის სტრუქტურული ტენდენციონიზმი. რომელიც რდიდელაგს მისი საერთო იდეურ მხარეებს მაგრამ ამის მესახეს ცალკე წერილობ.

კომუტარტივა კავშირის დაზამატულმა სტუდიამ

სტუდიამ განსაღ სტუდია გიორგობითის 12 ჰაუტრმის პიესა „ჰანელა“ და რისტანის „რუმანტიკოსები“ მოიუფლდავად პიესების სინეზოლა, წარმოადგენა კარგათ ჩაიხარა აღსანიშნავი რაიას: ანჰუარბიძისა, ვამერკელი, ლლონდარიძე, ბელუაგნი, ტიპაურელი ლორთქიფანიძე, ხვანაძე და სხვა ხალხი ბევრათ დაესწრო, დემოკრატია საშუაზრად ნაკლები იყო

დაზამატულმა სტუდიამ არტ. თეატრში გიორ.

19-მეოვრე წარმოდგენა გამართა დაბრესი სიონი, „ეთერი ვანშაში“, კოპედა 1 მოქ. აიქნა, „სარწმუნოება.“ პირველ წარმოდგენის ნაწილი ამდენივეთ მამ წარმოდგენამ გამოიხატა. საერთოდ წარმოდგენამ მხატვრულად, მთლიანად ჩაიარა. „ეთერი ვანშაში“ ყოველ წერილობით შესანიშნავათ იქნა შესრულებული.

სახალი თეატრის ახალი გეზი ტურკომა.

მისი ახალი რეჟისორის შალვა დაღანის მიწვევის შედეგით იყოს. გასულ კვირებში კ. ხანაიაშვილის მიერ თარგმნილი „რევიოლუციონერი ქორწილი“ დაიდგა. პიესა სრული ანსამბლით წარმოდგენილ: მომწოდებლობა, ჩაცმულობა, სახის მხატვრობა ერთმორეს ემბატეტილებოდა. გარკვეული ხატებანი ვგინვენეს ნიონიმ, მარგველაშვილმა, დაკინაძე, მინდიაშვილმა, ჯიქიამ, თავდგირიძემ. დიდი სასცენო უნარი იქნებოდა ნიონისი. იდის მხრითაც პიესა თანგმაროვცა და წრეს დიდი მადლობა ეთქმის ასეთი პიესის წარმოდგენისთვის. ხალხი ბოლომდ დაესწრო, განსაკუთრებით ახალგაზრდობა, რომლის შორისაც კიდევ აღმინებენ ისეთი უხანსები, რომლებიც წყეს არ აღუდგინენ. საქითა თვით ხალხმავე აღაკეზო ასეთი შეგნებულნი.

ბათუმის ქართული თეატრის ბელი უნებელი მოვლობა

ქართული თეატრის ბელი უნებელი მოვლობაში. ეს ხელყენება წამილწულია: თეატრი ლიტოს სათამაშოთ არის გამსდარი, ერთადერთი მოწყობა დარბახია მხოლოდ, სადაო წარმოდგენების საშუაობა შეიძლება, მაგრამ აქაც, „უფულომინია“ ბატონობს და აქაურ მოღვაწე სოფლ უშიგნებს. საწინეუში მოვლობას წარმოადგენს მხოლოდ აქაური განახლებული ორბანტიული წრე, მაგრამ ძალითა განწოდებლობის დაქსაქესა და საერთოდ ზოგიერთების გულგარლობით საყენებ

მუშტადის მიერ დიდაც კლუში გიორგ. 16. სცენის მოყვარეთა მიერ დაიდგა ი. ვეალაძის პიესა „ოცნათე ჯგერით“ დრ. 4 მოქ. ბერიშვილის რეჟისორობით

აფერებზე. საკირია წრის გამგებებმა ფიზიკური ყურადღება მიაკვირნა წაკისრ დიდ მოვალეობა და ბათუმის სულეობით დაობლებულ ქართველთა თეატრთან მანქანა გააფრთხილეს თავისი მშობლიური ენა.

გოგი.
სახელების დრამა წრემ ერთგულად საბჭოს თაოსნობით ამ. ივ. ბარგელის რეჟისრობით გიორგიშვილის ალიონის თეატრში დაიწყო ქართ. დრამის სენიონი შ. დადიანის პიესით „შენი გარემო“. პიესის დაწყებამდე მ. წულუჭიანამ დახმარება გააკეთა საქართველოს მფლობელთა უმთავრესი ადგილები 19-20 საუკ. და აგრეთვე თეატრმა რა როლი თამაშა ქართველთა ცხოვრებაში. პიესასი, ი. ბარგელის ვარა, სცენის მოყვარული მონაწილეობდნენ. ნახში მრავალი დავსწრა და კმაყოფილიც დარჩა. ვაშა სიხუჭუხის ერ. საბჭოს და დრამ. წრის ქართული დრამატული მსახიობთა დასი დაიწყო. მიზეზი: სახელწიფიო თეატრის კომისიარ ა. წულუჭიანთან შეთანხმებულა.

რუსული დრამის „ტარატი“ სენიონი ამ წელს პროფუზი დატეჯო რეპერტუარის და ძაღლების მწრეც. ხალხიც ბევრს ესწრაბა.

ოპერის სენიონში აღსანიშნავი შ. ფალიაშვილის ოპერა „აბესალომ და ეფრეი“ რომელიც ბევრ ხალხს იზიდავს, სხვა ქართ. ოპერების ჯერ არა ისინია.

ყოველ ხუთშაბათობით ქართულ კლუბის სცენაზე ქართველ მამულართა კავშირის მიერ იმართეთა ერთგული კონცერტები.

მთავრობის თაოსნობით კვირაი ერთხელ სახელწიფიო თეატრში იდგმება ოპერები შტოდვით ფასებში განსაკუთრებით მუშებისათვის.

ქუთაისში სამუსიკო და დრამის ორგანიზაცია გამთავსებულა დაეტყო.

მწერალთა ერთი ჯგუფი ამ მოკლე ხანში—გამოსულს ყოველ თვიურად თორიონ „ცისარკელა“—

ახალგაზრდა მწერ ლ შამის ბოლომდე მღობა დასწრა ახალი რომანი „სიყვარული“ და პოეა „ქართულიანი დღეებში“, 4 მოქ. რეკოლიუციის დროიდან, სოფლის ცხოვრებიდან.

ოპერისა და დრამის ვასახელწიფიოებრობის შესახებ ავ. ფალავამ დაფუძნებულ კრების ხელოვნების კომისიას მოხსენება წარუდგინა. კომისიამ მოხსენება საერთოდ მოიწონა მოკლე ხანში მებზებრივ განხილ.

ვალერი ჯგვარიძემ დასწრა ახალ რომანსები „მითხარ ტურფე“, „სიტყვი მითხარ“, „ერკულსი“ „სიტყვი ვ. რუხაძისა“, „როს მწავლე ველი“ „სიტყვი ევლონი“ „მწარე მელიოდა“ „სიტყვი, ვ. ტაბიძისა და რიაილისათვის, „სიტყვისი დუფონი“

იბეზღება და მოკლე ხანში გამოვა ნ. ფალიაშვილის ოპ. „აბესალომ და ეფრეი“ ს წაწყვი.

ბათუმის სცენის მოყვარულა წრის თავმჯდომარე ვ. ერეკლეოვი თბილისის ჩამოვიდა რეჟისრობა და მსახიობის განაწვევად. წრეს განუზრახვ ბათუმში სისტემატიურად მართოს წარმოდგენები კვირაში ერთხელ ან ორჯერ, დამფუძნებელ კრების ხელოვნების კომისიამ დახმარება აღუთქვა თანხმად ვ. ერეკლეოვის თხოვნით.

ახალიცობის ქართ. დრამატულია წრემ მუშაობა განაწალა. გიორგ. 14 დადგეს „ხანუშა“. ხალხი ხალხით ესწრება წრე სისტემატიურ მუშაობას აპირებს.

სევერ. ბუკიამ ხეთის სცენას შესწრა 1000 მ.

„ფიგალი“ 5-6-7 მივიღო. ნოვარში მთავრებულა ლექსები, მოთხრობა-ამბები და სურათები. დაბეჭდილთა სურთა ქაღალდზე.

ზუგდიდ-სამურხაჯანის კომპ. კავშირის გამგეობამ ზუგ. შუაგულში შეიძინა ადგილი სამ. ახავებად.

ქვლიონის მასწავლებელმა გრ. ბუროძემ შეადგინა ქართ. „მეგრ. „რუს. „ალთ. ბოტანიკური ლექსიკონი

წინა. ჩხეიძის იუბილი თბილისში გამართება ქრისტიანობის თვეში სახელწიფიო თეატრში.

შ. შარაშიძის პიესა ავეგროს ამ მოკლე ხანში დასაძღვას სტუდია

არილი მშავარაჩია სწერს დრამატული პოემას ნ სურათად „თავად ასული“, რომლის სიუჟეტი აღებულია საქართველოში მინერალთა შემოხვის დროიდან.

უტოპ სიუჟეტთა ლექ იკონი იოსებ იმედაშვილის ხეთაში ერთი ცალა აქტიონით გაიყუდა 800 მან. შეიძინა სვეტიცხოვე ბუკიამ.

ვისაც მსურს გაიკოს ციმბირისა და მანჯ. სოციალ-პოლიტიკური თანამდროვე მდგომარეობა, შეუძლიან მიმართოს ე. ს. ხავთასის და დ. როსტომოვილის სავანგეოო მოხსენებების განწვევა შეიძლება „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციიდან.

შე მოლოცო უღებთა

„თეატრი და ცხოვრების“ სასარგებლოდ: ქრთა ხუროშვილის (ხამშიდან) — 40 მან. მისი ე. ბარამიძისგან (ფლოიდან) — 100მ. შემოწირველთ დიდ მადლობას ვუძღვით, რედ.

თი საშინელი სურათი რომლის სინამდვილე დაქლეფილი ბავშვი გიორ. 7 ევლო წყლის პირის ქუჩაზე № 83. ბავშვი მკვდარი იყო, ხელ ფეხ წავლავალი, სისხლი ამოსვრული. ჩემთან მოვიდა ერთი მოწაფე და თროლოვით მოხრა: „ძია აი ეს ბავშვი არბიდან ძაღლებს ამოვლთ. რენე მოსწარით და ევლო ვა დავარინო“. პატარა მწაფეები გაფიქრებულნი სხით მომარტდნ თითქოს რაღა პასუხს ელიანთ. ნუ უთხარი საშინელი მოვლენები, ანუ ხედაციუნული სახით უმა და ხდებოდეს! ნა არის ავანტიური პასუხისმგებლობის ნატამალკი? კ. კ. ძი

უცხო ლექსიკონი

სიტყვ. იოსებ იმედაშვილის. მეგრ. ფსი ნამ.

მიუღებ სანდო მწერ 1920 წ.

შურ „თეატრი და ცხოვრება“ (დარბადა 19 0 წლიწადი გაოციების—მეგრე)

სათეატრო, სამხატვრო, სამუსიკო, სალიტერატურო და საზოგადოებრივი შინაარსის, უპარტიო პროგრესიული, სურათებიანი კვირეული ჟურნალი.

საუკუაქისა თანამშრომელთა მთაწაღებობით. ფსი: წლიურად 50 მან., წახევიარ წლით—30 მან. თითო 5 მან. ხელის მოწაფთ მიიღება რედაქციით თბილისში, ბახრის ქ. 20, აღუქანდრეს ბაღის პირდაპირ, სახლი ანუჯეფინიძის. ფსტკით: თბილისი რედ. „თეატრი და ცხოვრება“ იოსებ იმედაშვილს.

რედუკტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი